

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

11^η Συνεδρίαση της Υποεπιτροπής LEADER

του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Αγροτική Ανάπτυξη
11 Νοεμβρίου 2013

και Workshop με τίτλο «Financing for LEADER/CLLD: Opportunities and relevant practices»

12 Νοεμβρίου 2013

Η 11^η Συνεδρίαση της Υποεπιτροπής του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Αγροτική Ανάπτυξη (ENRD) πραγματοποιήθηκε στις 11/11/2013 ημέρα Δευτέρα, στις Βρυξέλλες σε συνέχεια σχετικής πρόσκλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα μέλη της. Συμμετείχαν η Γαβριέλα Μιχαήλ από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013» ως εκπρόσωπος του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου και η Παρασκευή Θωμοπούλου από την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής - Ανταγωνιστικότητα ως εκπρόσωπος της Μονάδας Β6 - Παρακολούθησης και Εφαρμογής του Άξονα 4 «Προσέγγιση Leader».

Συντονιστής της Συνεδρίασης ήταν ο κ. **Jose Manuel Sousa Uva**, Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας & Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το πρόγραμμα της Συνεδρίασης αποτελείτο από τρία μέρη.

Σκοπός του πρώτου μέρους ήταν να εξαχθούν μέσα από παρουσιάσεις στοιχεία για την μέχρι τότε κατάσταση του LEADER 2007-2013. Η **Marina Brakalova** από το Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Αγροτική Ανάπτυξη με τον **Pedro Barbosa** από την Γενική Διεύθυνση Γεωργίας & Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μας έδωσαν αριθμητικά στοιχεία για την πορεία εφαρμογής του LEADER 2007-2013 σε όλα τα Κ-Μ. Εντυπωσιακό είναι το ποσοστό κάλυψης της περιοχής των Ομάδων Τοπικής Δράσης σε σχέση με τη συνολική έκταση των Κ-Μ που αγγίζει κατά προσέγγιση 78%. Δόθηκαν πολλές άλλες λεπτομέρειες σχετικά με τις απορροφήσεις για τα Μέτρα του Άξονα 4, 411, 412, 413, 421, 431 για όσα Κ-Μ είχαν συλλέξει στοιχεία, καθώς και στοιχεία τροποποιήσεων προϋπολογισμών ανά μέτρο για όλα τα Κ-Μ. Όσον αφορά τις Διακρατικές Συνεργασίες ο συνολικός αριθμός των έργων για όλα τα Κ-Μ είναι 381. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 67% αυτών των συνεργασιών έχουν μόνο δύο εταίρους. Όσον αφορά το μέλλον τονίστηκαν κάποιες προκλήσεις. Μία από αυτές

είναι ότι δεν δίνεται η δυνατότητα χρήσης πόρων του τρέχοντος προγράμματος για την προετοιμασία της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου.

Στη συνέχεια η **Josefine Loriz-Hoffmann** Προϊσταμένη Μονάδας για τη συνοχή της Αγροτικής Ανάπτυξης της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης, παρουσίασε τα θέματα μετάβασης από τη μία Προγραμματική Περίοδο στην επόμενη. Σκοπός από τη μεριά της ΕΕ είναι να διευκολυνθεί η μεταβατική περίοδος. Μίλησε για τον κανονισμό 335/2013 ο οποίος αναφέρει σε ποιες ενέργειες δύναται να χρησιμοποιηθούν πόροι της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου για την προετοιμασία της επόμενης. Η νέα Τεχνική Βοήθεια θα αναλάβει την ex post αξιολόγηση και το κλείσιμο του τρέχοντος τα οποία πρέπει να έχουν γίνει ως την Άνοιξη – Καλοκαίρι 2014. Στη συνέχεια ο Συντονιστής της Συνεδρίασης πήρε το λόγο και ανέφερε ότι δεν θα πρέπει να υπάρξει ασυνέχεια μεταξύ των δύο περιόδων.

Το **δεύτερο μέρος** της συνεδρίασης **εστίασε σε ευρήματα αξιολόγησης του LEADER 2007-2013** όπου τέσσερα Κ-Μ έκαναν σχετικές παρουσιάσεις. Αυτές οι χώρες ήταν η **Αγγλία, η Σουηδία, η Πολωνία και η Εσθονία**.

Από την **Αγγλία** μίλησε ο **David Wilford** από την Διαχειριστική Αρχή της Αγγλίας (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τροφίμων και Αγροτικών Θεμάτων), Προϊστάμενος τμήματος LEADER και Αγροτικής Πολιτικής, όπου παρουσίασε το LEADER έως σήμερα στη χώρα τους. Ενδεικτικά έχουν 64 ΟΤΔ που καλύπτουν το 70% της αγροτικής περιοχής της Αγγλίας με συνολικό προϋπολογισμό 138 εκατομμύρια Στερλίνες, 8 Οργανισμούς Περιφερειακής Ανάπτυξης όπου εκεί επισήμανε και την αυξημένη γραφειοκρατία και παρουσίασε τις απορροφήσεις ανά μέτρο. Επισήμανε ότι χρειάζεται περισσότερη προσπάθεια στη Δικτύωση και στη Συνεργασία. Παρουσίασε και ένα πλάνο εργασιών για το επόμενο διάστημα όσον αφορά το LEADER/CLLD.

Στη συνέχεια πήρε το λόγο η **Lars Wellin** Διευθύντρια Ομάδας Τοπικής Δράσης της **Σουηδίας** και με την ομιλία της ήθελε να τονίσει την αξία της δικτύωσης των ΟΤΔ και παρουσίασε αναλυτικά τον τρόπο με τον οποίο αξιολόγησαν την διαφορά που κάνει το LEADER σε μία συγκεκριμένη περιοχή. Τα αποτελέσματα ήταν πολύ θετικά: ενδυνάμωση κοινωνικού κεφαλαίου, ανάπτυξη νέων διεπαφών στη τοπική κοινωνία, την αίσθηση ότι κάπου ανήκεις και προσφέρεις για αυτό. Το αρνητικό που παρουσίασε είναι η γραφειοκρατία και τόνισε τη σημασία της μείωσής της και να δίνεται περισσότερη ανεξαρτησία στις ΟΤΔ.

Ακολούθησε η **Joanna Gierulska** Προϊσταμένη Μονάδας Leader από την **Πολωνία**, η οποία παρουσίασε μία αξιολόγηση της λειτουργίας των ΟΤΔ στην περίοδο 2007-2013 εφαρμόζοντας την Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης. Την αξιολόγηση αυτή την ανέλαβε εξωτερικός σύμβουλος και πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγια που εστάλησαν σε όλες τις ΟΤΔ. Στη λογική της αξιολόγησης συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω: 1. ΟΤΔ ως μοντέλο

διαχείρισης για την τοπική ανάπτυξη 2. επιδράσεις διαχείρισης τοπικής ανάπτυξης από τις ΟΤΔ , 3. βέλτιστο μοντέλο διαχείρισης από τις ΟΤΔ για την τοπική ανάπτυξη. Μέρος της μελέτης αυτής αποτελούσε η εκτίμηση εφτά χαρακτηριστικών της εφαρμογής LEADER που είναι: 1. Bottom up προσέγγιση 2. Χωρική προσέγγιση 3. Εταιρική 4. Ολοκληρωμένη προσέγγιση 5. Δικτύωση 6. Καινοτομία 7. Συμβουλευτικές υπηρεσίες από τις ΟΤΔ. Από αυτή την μελέτη προέκυψαν κάποια συμπεράσματα εκ των οποίων: η σημαντικότητα του ρόλου των ΟΤΔ στην τοπική ανάπτυξη (ενημέρωση, συμβουλευτική, συνεργασία), η εμπλοκή των γυναικών στην επιχειρηματικότητα των αγροτικών περιοχών, η δυνατότητα συνεργασίας με κοινό στόχο και άλλα.

Τη δεύτερη ενότητα της συνεδρίασης έκλεισε η **Vivia Aunapu-Lents** ειδική σύμβουλος LEADER του Υπουργείου Γεωργίας της **Εσθονίας** η οποία παρουσίασε αναλυτικά πως υλοποιείται στη χώρα τους το LEADER και γενικότερα κάποια ευρήματα από την εφαρμογή. Τονίστηκε ότι υπάρχει αναγκαιότητα για περισσότερη κατάρτιση και σεμινάρια στις ΟΤΔ από τις Διαχειριστικές Αρχές και Αρχές Πληρωμών, περισσότερους κανονισμούς στο LEADER έτσι ώστε να αυξηθεί ο βαθμός εμπιστοσύνης μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων. Τέθηκε το θέμα της αξιολόγησης όπου πήρε το λόγο η **Jela Tvrdonova** από το Help Desk του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αξιολόγησης για την Αγροτική Ανάπτυξη όπου έδωσε σχηματικά τη σημασία της αξιολόγησης του LEADER που καταλήγει στην προστιθέμενη αξία που δεν είναι άλλη από αύξηση κοινωνικού κεφαλαίου και καινοτομία. Βλέπει δύσκολο το να αναπτυχθεί η καινοτομία σε έργα LEADER με τη γραφειοκρατία που υπάρχει.

Μετά το διάλειμμα το **τρίτο μέρος της Συνεδρίασης** περιλάμβανε **ενημέρωση των μελών πάνω σε θέματα θεσμικού πλαισίου και οδηγιών για την επόμενη Προγραμματική Περίοδο**. Η **Josefine Loriz-Hoffmann** μίλησε για όλες τις οδηγίες που έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα και ανέφερε ένα πλάνο ενεργειών μεταξύ άλλων ότι μέχρι το Μάιο - Ιούνιο του 2014 θα έχουν εκδοθεί οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης και στη συνέχεια θα εκδοθούν οι πράξεις εφαρμογής.

Ο **Paul Soto** εμπειρογνώμονας της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης ανέλυσε τις οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιηθεί η πρωτοβουλία CLLD. Σκοπός των οδηγιών της Κοινότητας είναι να βοηθηθούν οι υπάρχουσες εταιρικές σχέσεις να προσαρμοστούν α) σε ένα νέο και τελείως διαφορετικό περιβάλλον από το προηγούμενο και β) στις ευκαιρίες που δίνουν οι νέοι Κανονισμοί καθώς και να δοθούν παραδείγματα για το πως θα γίνουν τα πράγματα ευκολότερα, γρηγορότερα και με ασφαλή τρόπο καθώς και πως θα γίνει ο συντονισμός μεταξύ των Ταμείων. Μίλησε για τη δομή που θα έχουν οι οδηγίες, για τις προκλήσεις της εφαρμογής CLLD σε νέα πεδία (νέα Ταμεία), σε περιοχές που έχει ήδη εφαρμοστεί. Με τις οδηγίες αυτές η Κοινότητα αποσκοπεί στην βελτίωση της ποιότητας των

Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης, να ενδυναμωθεί η τοπική εταιρική σχέση και να βοηθηθεί η συνεργασία μεταξύ των Ταμείων. Πολύ σημαντικό είναι ότι για να υπάρξει πολυταμειακότητα θα πρέπει να οριστεί ένας κοινός ενδιάμεσος φορέας.

Στη συνέχεια ο **Pedro Brosei** παρουσίασε οδηγίες Συνεργασίας για την επόμενη περίοδο. Ανέφερε ότι απαιτείται Τεχνική Βοήθεια για το στάδιο της προετοιμασίας. Μίλησε για τις συνεργασίες στην επόμενη Προγραμματική Περίοδο (για την υποστήριξη των ΟΤΔ στις συνεργασίες) για το ότι εκτός από τις ΟΤΔ μπορούν να υπάρξουν και άλλα εταιρικά σχήματα μέσα στις Συνεργασίες (άρθρο 44 της Πρότασης του Κανονισμού για την Αγροτική Ανάπτυξη) και πολλές άλλες λεπτομέρειες που αναφέρονται στο μέχρι σήμερα θεσμικό πλαίσιο. Υποχρέωση κάθε Κ-Μ αποτελεί η επικοινωνία των Διακρατικών Έργων Συνεργασίας όπως γινόταν και μέχρι τώρα (σκοπός είναι να βελτιωθεί η σημερινή πλατφόρμα επικοινωνίας). Ο σημαντικότερος ρόλος των ΕΑΔ των Κ-Μ να παρέχουν με τις ανάλογες ενέργειες κατάρτιση στις ΟΤΔ για τις Διακρατικές Συνεργασίες και του ENRD ώστε να διαχέεται η πληροφόρηση.

Μετά τις παρουσιάσεις δόθηκε ο λόγος στο κοινό για ερωτήσεις. Εκπρόσωπος από την Επιτροπή Οργανισμών Επαγγελματιών Αγροτών (**COPA**) τόνισε ότι για να έχει επιτυχία η επόμενη περίοδος θα πρέπει να δοθούν στοιχεία της τρέχουσας περιόδου που να δείχνουν τι επίδραση είχε το LEADER, που πήγαν τα λεφτά, τι έγινε χάρη στο LEADER. Ο **Rob Peters** από την Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης απάντησε ότι αυτός είναι ο ρόλος των ΕΑΔ και του ENRD και ότι θα γίνει λόγος για αυτό το θέμα στην επόμενη Συνεδρίαση της Συντονιστικής Επιτροπής LEADER.

Στο **τελευταίο μέρος της Συνεδρίασης** μίλησε η **Edina Ocsko** από το ENRD και παρουσίασε τα πρώτα αποτελέσματα της επισκόπησης της μέχρι τώρα κατάστασης του CLLD όλων των Κ-Μ. Τα αποτελέσματα αυτά προέκυψαν μέσα από ερωτηματολόγια που είχαν απευθυνθεί στις ΔΑ για να απαντήσουν. Ωστόσο δεν ανταποκρίθηκαν όλα τα Κράτη Μέλη. Σημαντικό είναι ότι οι πιο κοινές προκλήσεις είναι:

- ο συντονισμός μεταξύ των ταμείων σε περίπτωση πολυταμειακότητας
- η προστιθέμενη αξία στην αντιμετώπιση κοινωνικοοικονομικών αλλά και άλλων θεματικών παραγόντων
- η διατήρηση της από κάτω προς τα πάνω προσέγγισης
- τα κριτήρια επιλογής ΟΤΔ & ΣΤΑ και
- η παρακολούθηση και αξιολόγηση

Συνέχισαν με εισηγήσεις που αφορούν το τρέχον αλλά και το μελλοντικό LEADER ο **Stefan Spasov**, Προϊστάμενος Μονάδας LEADER από την Βουλγαρία ο οποίος παρουσίασε για τη χώρα του τις σημαντικότερες αλλαγές που επρόκειτο να γίνουν στο LEADER και ο **Gunter Salchner** από τη Περιφέρεια του Τιρόλου της Αυστρίας ο οποίος έδωσε επιγραμματικά στοιχεία υλοποίησης LEADER & CLLD της περιοχής του.

Τη Συνεδρίαση έκλεισε ο Michael Gregory Επικεφαλής του ENRD CP, ο οποίος είπε ότι όλα τα Κ-Μ θα πρέπει να αναρωτηθούν ποιές είναι οι σημαντικότερες αλλαγές που έχουν στα σχέδια τους για το LEADER 2014-2020, ποιές είναι οι προκλήσεις που εκκρεμούν και ποιά τα ερωτήματά τους.

Οι παρουσιάσεις της Συνεδρίασης έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα:

http://enrd.ec.europa.eu/en-rd-events-and-meetings/committees/leader-subcommittee/en/11st-leader-subcommittee_en.cfm

Workshop με τίτλο «Financing for LEADER/CLLD: Opportunities and relevant practices»

12 Νοεμβρίου 2013

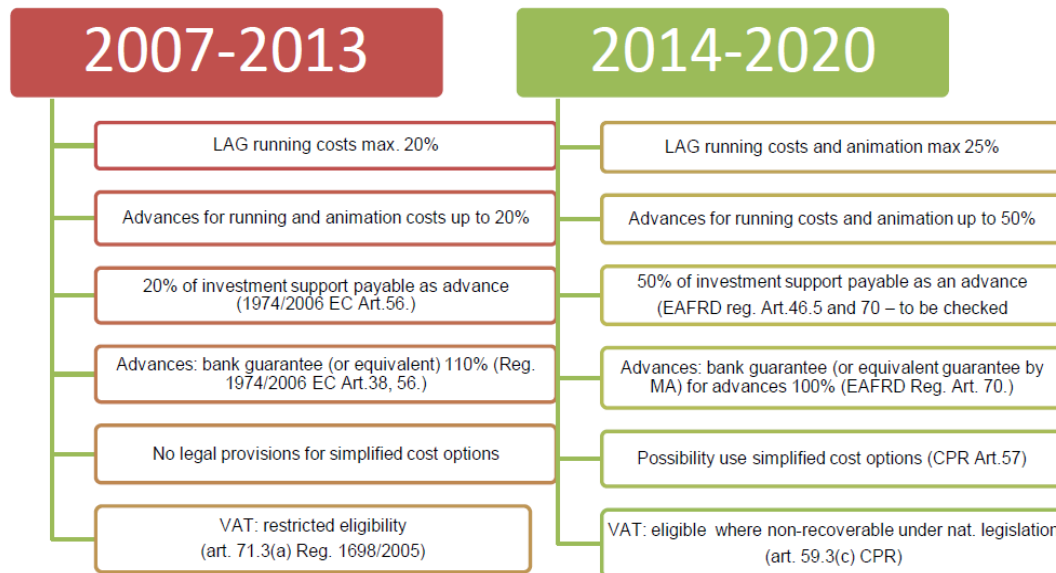
Την επόμενη μέρα στις 12/11/2013 ημέρα **Τρίτη** πραγματοποιήθηκε σεμινάριο που αποτελεί μέρος σειράς ενεργειών του ENRD CP προετοιμασίας της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου με σκοπό να προσδιοριστούν τα στοιχεία που θα συνθέσουν έναν αποτελεσματικό μηχανισμό χρηματοδότησης του LEADER/CLLD.

Το πρώτο μέρος του σεμιναρίου είχε τίτλο "**Προγραμματισμός οικονομικών θεμάτων LEADER/CLLD**". Την πρώτη παρουσίαση έκαναν οι **Peter Toth** από το ENRD CP μαζί με τον **Pedro Brosei** από τη Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης. Τα στοιχεία που συνθέτουν έναν αποτελεσματικό τρόπο πληρωμών έργων LEADER είναι:

- η επαρκής ανάλυση των αναγκών και ο σχεδιασμός της κατανομής πόρων
- η χρηματοδότηση της ΣΤΑ να οδηγείται από τα χαρακτηριστικά του LEADER
- τα λειτουργικά έξοδα και τα έξοδα εμπύχωσης να είναι ανάλογα της κατανομής καθηκόντων των ΟΤΔ
- να είναι διαθέσιμη η επιλογή των προκαταβολών

- να είναι ξεκάθαροι οι κανόνες κατανομής προϋπολογισμού
- η αναθεώρηση της ΣΤΑ να επιτρέπει τροποποιήσεις προϋπολογισμών

Παρουσιάστηκε ένας συνοπτικός πίνακας με τις αλλαγές που θα γίνουν την επόμενη Προγραμματική Περίοδο σε σχέση με την τρέχουσα.

Στη συνέχεια η **Elsa Kmiecik** από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο παρουσίασε τρόπους απλοποίησης πληρωμών. Οι κύριες επιλογές απλούστευσης των πληρωμών είναι: να προσδιοριστούν σταθερές τιμές μονάδας για ορισμένες δαπάνες, η εφάπαξ πληρωμή και η κατ' αποκοπή πληρωμή. Παρουσίασε μεθόδους υπολογισμού τιμών μονάδας πχ για μία ενέργεια κατάρτισης, παρουσίασε τις κατ' αποκοπή πληρωμές για άμεσες και έμμεσες ενισχύσεις καθώς και άλλες λεπτομέρειες υπολογισμών πληρωμών.

Ο **Martinus Bindels** Ελεγκτής από την Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης έδωσε τη δική του άποψη από την μεριά των ελέγχων. Τόνισε τη σημαντικότητα της προστιθέμενης αξίας των έργων LEADER, ότι μέσα από την εμπειρία του κρίνει ότι είναι ανεπαρκής η ποιότητα και η ποσότητα των ελέγχων ότι δεν υπάρχουν επαρκείς οδηγίες στις ΟΤΔ που να βοηθούν στον έλεγχο ακόμα και σε θέματα επιλεξιμότητας δαπανών και ότι παρουσιάζονται αργοπορίες στις πληρωμές. Τόνισε επίσης ότι τα λειτουργικά έξοδα των ΟΤΔ δεν πρέπει να ξεπερνάνε το 20% της Δημόσιας Δαπάνης του Τοπικού Προγράμματος (για την τρέχουσα περίοδο).

Το δεύτερο μέρος "Πράξεις χρηματοδότησης των ΟΤΔ και λειτουργία τους: πιθανές πρακτικές και εργαλεία» περιλάμβανε τα παρακάτω:

Μέσα από την εισαγωγική παρουσίαση έγινε σαφές ότι στη φάση του **προγραμματισμού της χρηματοδότησης των ΟΤΔ** θα πρέπει να γίνει ανάλυση των αναγκών, να υπάρχει διαφάνεια στους μηχανισμούς χρηματοδότησης, να υπάρχει ένας ενδεικτικός

προϋπολογισμός για κάθε ΟΤΔ ο οποίος θα είναι ανάλογος με την Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης, με το μέγεθος της ΟΤΔ με την ποιότητα του Τοπικού Προγράμματος με τις υπόλοιπες ΟΤΔ; (τέθηκαν ως προβληματισμοί και ιδέες), να υπάρχει ισορροπία στα λειτουργικά έξοδα των ΟΤΔ και στα έξοδα εμπύχωσης και πολλά άλλα. Επίσης και κατά την φάση της **εφαρμογής** δόθηκαν κάποιες σκέψεις και ιδέες που αφορούν στην χρηματοδότηση όπως πχ του να δίνεται η δυνατότητα τροποποίησης στα πλαίσια της αναθεώρησης του Τοπικού Προγράμματος, να υπάρχει «αυστηρή» λίστα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων δαπανών και άλλα.

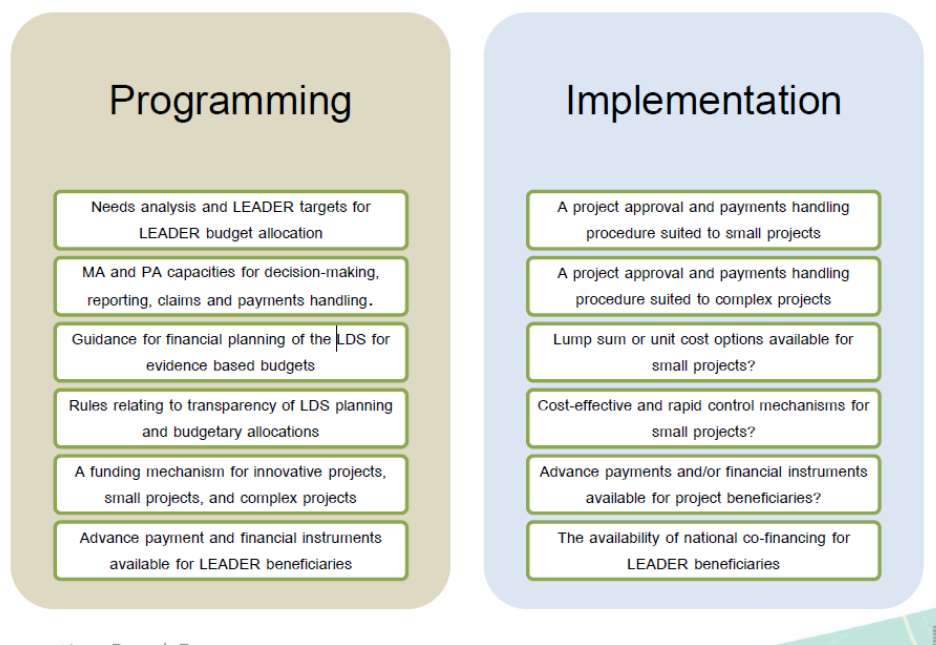
Στη συνέχεια έδωσαν πολύ πρακτικές πληροφορίες για τα πληροφορικά συστήματα πληρωμών οι **Rosario Gama** από την Αρχή Πληρωμής της **Πορτογαλίας** και **Marek Treufeldt** από την Αρχή Πληρωμής της **Εσθονίας**. Λίγο πολύ σκοπός των πληροφορικών συστημάτων είναι να διευκολύνονται οι πληρωμές δίνοντας τη δυνατότητα και στους επενδυτές να υποβάλλουν ηλεκτρονικά την αίτησή τους και να συνεχίζει η ροή μόνο ηλεκτρονικά σε όλα τα επίπεδα ελέγχου.

Ο **Donald Aquilina** από την Διαχειριστική Αρχή της **Μάλτα** καθώς και η **Marisa Marmara** Διευθύντρια **ΟΤΔ** της **Μάλτας**, έδωσαν τη δική τους εμπειρία σε θέματα αντιμετώπισης της ανάγκης για εκ των προτέρων χρηματοδότηση. Οι κυριότερες προκλήσεις στις ΟΤΔ της Μάλτας αποτελούν η νομική υπόσταση τους, η εγγύηση που παρέχουν, η αναγνώριση του ρόλου τους από τις Διοικητικές Αρχές και η παραγωγή εσόδων. Οι επιπτώσεις ήταν ότι δεν μπορούσαν να δοθούν προκαταβολές γιατί οι τράπεζες δεν παρείχαν εγγυήσεις και υπήρξαν καθυστερήσεις γενικότερα στη λειτουργία της ΟΤΔ λόγω κακής χρηματοροής. Απαιτείται στενότερη συνεργασία μεταξύ ΟΤΔ, ΔΑ και Αρχών Πληρωμών. Προτείνανε και άλλες λύσεις του τύπου να εγγυούνται οι ΔΑ για επιλεξιμότητες των δαπανών ή να εξουσιοδοτούνται οι τράπεζες στο να πραγματοποιούν πληρωμές, και κάποιες άλλες λύσεις που στην Ελλάδα εφαρμόζονται ήδη (πχ το να διατηρεί ξεχωριστό λογαριασμό στην Τράπεζα η ΟΤΔ κ.α.)

Και τέλος ο Διευθυντής εταιρίας συμβούλων από την Γερμανία (της **GSUB – Social Business Consulting GmbH**) **Reiner Aster** της οποίας κύριες δραστηριότητες είναι η παροχή συμβουλευτικής σε θέματα διαχείρισης δημόσιων πόρων, παρουσίασε τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται τις χρηματοδοτήσεις έργων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου με σκοπό την απλοποίηση και την αποτελεσματικότητα των πληρωμών. Οι κανόνες τους για απλουστευμένες δαπάνες είναι να είναι από πριν υπολογισμένες, να είναι δίκαιες και επαληθεύσιμες.

Στο τρίτο μέρος "Εφαρμογή χρηματοδότησης έργου LEADER/CLLD: πρακτικές και εργαλεία" έγινε μία εισαγωγή για την ανάλυση των αναγκών της χρηματοδότησης των έργων LEADER κατά τον προγραμματισμό και κατά την εφαρμογή όπως φαίνεται παρακάτω:

Specific issues for LEADER projects funding

Στη συνέχεια η **Carin Alfredsson** από την **Σουηδία** το Γραφείο Γεωργίας παρουσίασε το «κόλπο» χρηματοδότησης έργων με τη μέθοδο του έργου «ομπρέλα» όπου στην ουσία ο τρόπος αυτός απλοποιεί τις διαδικασίες πληρωμής των έργων και για τις δύο πλευρές (αυτούς που τα εφαρμόζουν και αυτούς που τα πληρώνουν). Το έργο ομπρέλα είναι ένα κυρίως έργο και περιλαμβάνει πολλά μικρά υποέργα μέχρι 3.000 ευρώ το καθένα και αυτός ο τρόπος του να αποτελούν πολλά μικρά έργα το σύνολο ενός μεγάλου διευκόλυνε πάρα πολύ τις διαδικασίες από την ένταξη ως και τις πληρωμές.

Έπειτα πήρε το λόγο ο **Ryan Howard** Διευθυντής ΟΤΔ (της SECAD) της Ιρλανδίας και μας παρουσίασε τον ρόλο της ΟΤΔ ως πηγή εμψυχωτών και στις καινοτόμες λύσεις στελέχωσης.

Τα κυριότερα σημεία είναι ότι απαιτείται η ανάπτυξη ενός κέντρου στελεχιακού δυναμικού αγροτικής ανάπτυξης μέσω των ΟΤΔ, η ανάπτυξη ομάδας εργασίας με πολυλειτουργικό, πολυδιαστασιακό και πολυτομεακό χαρακτήρα, η ανάπτυξη ενός φυσικού περιβάλλοντος σαν καταλύτη για νέους κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς και οικονομικούς στόχους, και η ανάπτυξη Δικτύωσης ώστε να αντιμετωπίζονται όλες οι προκλήσεις που δεν μπορούν να επιλυθούν με τις συμβατικές πηγές χρηματοδότησης.

Τη τελευταία παρουσίαση αυτού του μέρους την έκανε ένας αγρότης από την Σουηδία ο **Jorgen Andersson** ο οποίος παρουσίασε έναν καινοτόμο τρόπο χρηματοδότησης που λέγεται **Crowd funding** που αποσκοπεί στη διευκόλυνση χρηματοδότησης μικρών επιχειρήσεων από ιδιώτες. Στην ουσία υπάρχει μία διαδικτυακή πλατφόρμα όπου ο καθένας μπορεί να χρηματοδοτήσει μια μικρή επιχείρηση έχοντας φυσικά κάποια οφέλη (www.crowdequity.com). Δημιουργείται από την τοπική κοινότητα μια **Local Investment Company** και οποιοδήποτε που έχει ένα επιχειρησιακό σχέδιο το παρουσιάζει σε αυτήν. Στη συνέχεια η **LIC** αν κρίνει ότι θα έχει όφελος η τοπική κοινωνία και η επιχείρηση θα είναι επικερδής ανοίγει την καμπάνια στο διαδίκτυο για χρηματοδότηση. Ο καθένας μπορεί να χρηματοδοτήσει την επιχείρηση και έτσι θα έχει προτερήματα στην επιχείρηση (πχ εκπαιδευτικά κουπόνια) και όσο έχει κέρδος η επιχείρηση τόσο αυξάνεται το όφελος για τον κάθε επενδυτή. Ένας πολύ επικοινωνιακός και συλλογικός τρόπος χρηματοδότησης μικρών επιχειρήσεων όπου βοηθάει στην τοπική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Αναλυτικά παρουσιάζεται στο: <https://www.youtube.com/watch?v=HCr4Cwzt6AQ&feature=youtu.be>

Οι παρουσιάσεις του workshop έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα:

http://enrd.ec.europa.eu/en-rd-events-and-meetings/seminars-and-conferences/financing-for-leader-clld/en/financing-for-leader-clld_en.cfm

Οι συμμετέχουσες

Γαβριέλα Μιχαήλ

Παρασκευή Θωμοπούλου